

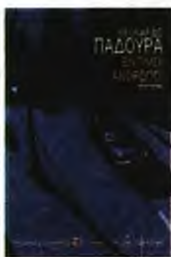


Επίκαιρα μυθιστορήματα

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΛΟΙΠΟΝ τα καινούργια μυθιστορήματα που ξεπηδούν από ετούτη την ανήσυχη συγγραφική πεντάδα της Ιβηρο-αμερικανικής λογοτεχνίας; Τι θέλησαν πάνω απ' όλα και πίσω απ' όλα να σχολιάσουν με τη γλώσσα της λογοτεχνίας ο Κουβανός Παδούρα, οι Κολομβιανοί Ρομέρο και Γκαμπόα ή η νεότερη όλων, η Αργεντινά Μπαστερρίκα; Αλλά και ο παλαίμαχος Ισπανός δημοσιογράφος και πεζογράφος Χουάν Κρουθ με το πλέον πρόσφατο μυθιστόρημά του, το «1.200 βήματα» που τώρα συζητιέται να εκδοθεί στα ελληνικά. Ένα έργο που έμμεσα παραπέμπει και στην ανοιχτή πληγή των σημερινών κοινωνιών που αφήνουν έναν τεράστιο πληθυσμό ανήλικων παιδιών να ζουν σε απόλυτη επισφάλεια, εξαθλίωση, εκμετάλλευση. «Το μυθιστόρημά μου σχολιάζει τις συνέπειες που είχε στα παιδιά της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς στην Ισπανία το πέρασμα της εξουσίας από τους δημοκράτες στους φασίστες» είπε ο Χουάν Κρουθ. Εγώ ανήκω σε αυτή τη γενιά, και βρίσκω πολλά κοινά σημεία με τη νεολαία που βίωσε το στρατιωτικό πραξικόπημα στην Ελλάδα. Το «1.200 βήματα» έχει στοιχεία μαρτυρίας. Για εμάς που ήμασταν στην εφηβεία, η ζωή ήταν κόλαση: αναλφabetισμός, άθλια εκπαίδευση, κακή καθημερινότητα. Ημουν ο μόνος που κατάφερα να πάω στο Πανεπιστήμιο. Επειδή ήμουν ασθματικός... Η μόνη θετική εικόνα που κρατάω είναι η μητέρα μου με ένα βιβλίο στην πίσω αυλή του σπιτιού μας. Εκείνη με έμαθε να διαβάζω. Είχε πάει σχολείο τό'σο, στα χρόνια της δεύτερης Ισπανικής Δημοκρατίας.

■ «Πασίσαμε να φτάσουμε στο καλύτερο και καταλήξαμε στο χειρότερο»

Οι «Έντιμοι άνθρωποι» (μψφ. Κώστας Αθανασίου, εκδ. Καστανιώτη), επισημαίνει ο Κουβανός Λεονάρδο Παδούρα, «είναι μια καινούργια και διαφορετική ματιά σε κάποιες κρίσιμες πτυχές της κουβανικής πραγματικότητας. Όπως η καταστολή εναντίον των διανοουμένων, που υπήρξε τόσο σκληρή τη δεκαετία του 1970 και που την προσεγγίζω εδώ από την οπτική γωνία ενός από τους διώκτες τους. Ενός χαρακτήρα που αποτελεί σύνθεση πραγματικών



προσώπων από εκείνα που υλοποιούσαν αυτή την πολιτιστική πολιτική των εξοστρακισμών προκειμένου να «σφυρηλατήσουν ανώτερες συνειδήσεις». Ταυτόχρονα αυτό το μυθιστόρημα [σ.σ. το δέκατο δικό του στα ελληνικά], είναι και ένας ευρύτερος στοχασμός για τη δραματική εθνική μοίρα της Κούβας: να πασχίζουμε να φτάσουμε σε κάτι καλύτερο και να μένουμε στη μέση του δρόμου. Για να καταλήξουμε τελικά σε μια κατάσταση έως και χειρότερη από εκείνη στην οποία βρισκόμασταν προτού ονειρευτούμε να ξεπεράσουμε τις μεταιώσεις μας».

■ «Η βία στην Κολομβία εξελίσσεται σαν ύπουλος εμφύλιος πόλεμος»

Το «Μία μέρα στους σταυρούς» (μψφ. Αγαθή Δημητρούκα, εκδ. Τόπος), εξηγεί ο Κολομβιανός Αρμάντο Ρομέρο, «είναι η ιστορία αυτού που συνέβη σε ένα πρόσωπο στη διάρκεια τριών διαφορετικών χρονικών περιόδων στην κοινωνική πραγματικότητα της Κολομβίας. Με έναν μεταφορικό τρόπο, αυτές οι τρεις στιγμές στις δεκαετίες του '50, του '60 και του '70 στο Κάλι, αποτυπώνουν τη βία στην Κολομβία που εξελίσσεται σαν ένας ύπουλος και ενδημικός εμφύλιος πόλεμος ο οποίος αγγίζει το σήμερα. Αυτό το μυθιστόρημα [σ.σ. το δεύτερο στα ελληνικά] κινείται ανάμεσα στη μυθοπλασία, στην ιστορία και στην ποίηση, και το έγγραφο ολόκληρο στην Αθήνα και στην Ικαρία». Από την πλευρά του, ο ποιητής Αλβαρο Μούτις, επισημαίνει στην Εισαγωγή ότι μέσα από τη γενιά που πρωταγωνιστεί (σ.σ. μεταξύ τους και αλλοτινοί πρωτοπόροι «Ναδαιστές», όπως ο Ρομέρο) αποτυπώνεται «η μαρτυρία μιας αποτυχίας, αλλά και η κραυγή, επίσης, μιας ελπίδας που δεν σβήνει».



■ «Δεν πιστεύω στον θρίαμβο του νόμου, αλλά της αλήθειας»

Ο επίσης Κολομβιανός Σαντιάγο Γκαμπόα, με αυτό το τρίτο του μυθιστόρημα στα ελληνικά, εισάγει το αναγνωστικό κοινό στο ζοφερό πολιτικό παρόν της πατρίδας του: «Θα χαρακτηρίζα το "Η νύχτα θα είναι μεγάλη" (μψφ. Δήμητρα Σταυρίδου, εκδ. Διόπτρα) ως μυθιστόρημα "εγκληματολογικής δημοσιογραφίας" που διερευνά το ζοφερό σύμπαν των Ευαγγελικών Εκκλησιών στη Λατινική Αμερική. Στην Κολομβία, πολλές από αυτές τις "Πεντηκοστιανές" Εκκλησίες



έχουν συμμαχήσει με τη μαφία, και ασχολούνται με το ξέπλυμα δολαρίων. Οι πάστορές τους έχουν μετατραπεί σε πολιτικούς τοπάρχες και θέτουν σε κίνδυνο τη δημοκρατία. Κάποιοι από αυτούς συμπεριφέρονται σαν γκουρού ή σαν αφεντικά του ναρκω-εμπορίου, με αυτοκίνητα πολυτελείας, οπλισμένους σωματοφύλακες και κορίτσια συνοδείας. Στα συμφραζόμενα της χώρας μου, εάν ο κεντρικός χαρακτήρας στο βιβλίο ήταν αστυνομικός, στο τέλος, όταν γίνεται γνωστή η αλήθεια, ο νόμος θα έπρεπε να θριαμβεύσει. Αλλά τότε θα έπασχε η αληθοφάνεια. Ξεκαθαρίζω λοιπόν ότι δεν πιστεύω στον θρίαμβο του νόμου, αλλά της αλήθειας. Γι' αυτό, αντί για έναν αστυνομικό, διάλεξα μια

δημοσιογράφο-ερευνήτρια: μια ντετέκτιβ χωρίς πιστόλι, που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών και ερευνά εν ονόματί της. Βάζει τον εαυτό της σε κίνδυνο, κατεβαίνει σε όλα τα περιβάλλοντα, έχει πληροφοριοδότες, τη στηρίζει ένας εισαγγελέας ιθαγενικής καταγωγής. Εδώ και πάνω από 25 χρόνια, έχω ασκήσει διάφορες μορφές δημοσιογραφίας και γνωρίζω καλά αυτόν τον κόσμο. Η φιγούρα του δημοσιογράφου μου φαίνεται πάντα ρομαντική και μοναχική. Ένα είδος Δον Κιχώτη που παλεύει με ανεμόμυλους».

■ **«Είτε αδιαφορούν για τον κοινωνικό κανιβαλισμό είτε επωφελούνται»**

«Σ' αυτό το μυθιστόρημα [σ.σ. που τοποθετείται φαινομενικά στο αύριο] με απασχολεί ο συμβολικός κανιβαλισμός»,



επισημαίνει σχετικά με το «Εξαίσιο πτώμα» (μτφρ. Χριστίνα Θεοδοροπούλου, εκδ. Πατάκης) η πρωτοεμφανιζόμενη στα ελληνικά Αγκουστίνια Μπασερρίκα. «Τα πεδία στα οποία φαγωνόμαστε μεταξύ μας

είναι πολλαπλά και έχουν διαβαθμίσεις: σωματεμπορία, πόλεμος, επισφαλής εργασία, σύγχρονη δουλειά, φτώχεια, έμφυλη βία, είναι παραδείγματα που ενέχουν μεγάλο βαθμό βίας· όταν μετατρέπεις τον άλλον σε αντικείμενο, όταν του στερείς την προσωπικότητά του, τον εκτοπίζεις από τη θέση του ως ισότιμο

άνθρωπο οπότε μπορείς να τον σκοτώσεις, να τον βλάψεις, να τον αντιμετωπίσεις με διακρίσεις και στερεότυπα. Δεν κατανοούμε ότι ο άλλος έχει τόσες πολυπλοκότητες όσες και εμείς, ότι επηρεάζεται από μια πραγματικότητα, έναν περίγυρο, από ευκαιρίες ή την έλλειψή τους. Όταν π.χ. επιτρέπεις σε ένα δωδεκάχρονο κορίτσι να κυκλοφορεί μόνο του στον αυτοκινητόδρομο για να εκπορνευτεί επειδή δεν έχει να φάει (τέτοια συμβαίνουν στους αυτοκινητόδρομους της Αργεντινής), αυτό δείχνει ότι υπάρχει ένα μέρος της κοινωνίας που αδιαφορεί. Ένα μέρος, που δεν ενδιαφέρεται πραγματικά γι' αυτή την κατάσταση, και ένα άλλο μεγάλο μέρος, που την επικυρώνει επειδή επωφελείται απ' αυτήν, και στη μέση βρίσκεται αυτό το κοριτσάκι που καταναλώνεται από όλους».

Και η Χριστίνα Θεοδοροπούλου, που τιμήθηκε με το φετινό Βραβείο Μετάφρασης του Φεστιβάλ ΛΕΑ για την απαιτητική δουλειά της στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα, συμπληρώνει: «Το οποίο σοκ από την ανάγνωση του "Εξαίσιο Πτώματος" ουσιαστικά δεν προέρχεται από την ταραχή που προξενεί το γκρέμισμα του ταμπού της ανθρωποφαγίας -στην οποία καταφεύγουν οι άνθρωποι για να ξεφύγουν από την επισιτιστική κρίση, που προκλήθηκε (σύμφωνα με την πλοκή) από την αναγκαστική σφαγή όλων των ζώων λόγω μόλυνσής τους από θανατηφόρο ιό. Αντιθέτως, το σοκ γεννιέται από τη συναίσθηση που αναδύεται και καταλαμβάνει τον αναγνώστη, ότι αυτό το μέλλον φαντάζει ιδιαίτερα οικείο, ότι αυτό το μέλλον είναι ήδη παρόν».